

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“

виносить: в Австрії:

на цілий рік	24 К
на пів року	12 К
на чверть року	6 К
на місяць	2 К

За границю:

на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів або 14 рублів; з висилкою двічі в тижні 6 долярів або 12 рублів; з висилкою що сутоти 5 долярів або 10 руб. Поодиноке число по 10 сотків.

Поодиноке число по 10 сотків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Кonto почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-сусільний дневник.

„Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возмеш милості і віри не возмеш, бо рукоє ми серце і віра руска“. — З Русланових поспільств М. Шашкевича.

Осіння сесія державної ради.

(Δ) Вчера почала посольська палата державної ради осінню сесію в хвилі, коли межинародне положення політичне стало вельми непевним і коли може нашій монархії доведеться рішучо постояти в обороні своїх важких інтересів на Балкані.

Тимою одною з найважніших задач осінньої сесії буде вибір делегації, котрої сесія має почати ся в перших днях листопада в Будапешті. Задля того державній раді мало остане до кінця року часу для полагоди важких сирів, до котрих треба зачислити передовсім бюджет на слідуючий рік і фінансову реформу. Делегації ухвалили, як відомо значні військові кредити на армію і флоту, а задачею державної ради буде обдумати покриття сих видатків, та нема сумніву, що в оглядом на непевне положення і слідуюча сесія делегації вважати ме конечною дальше вистачене армії і флоту і потребу нових видатків на ту ціль. Нічого отже дивного, що наслідком значного вичерпання державного скарбу правительство оглядає за новими жерелами доходів і в тій цілі бажає перевести давно вже намірену фінансову реформу. Для осягнення сей цілі потреба певної і сильної парламентарної більшості, а передовсім визволення посольської палати з дотеперішнього розладу і неспособності до законодатної праці.

Сему має зарадити передовсім зміна регуляміну, над котрим дотична комісія дуже сильно трудить ся. На скілько поведе ся перевести поправу регуляміну і скілько він зможе причинити ся до успішної роботи законодатної в посольській палаті, покаже недалека будущина.

Для руского народу вигляди нової сесії на якісні придані вельми непевні і тому на-

віть віденський дописець демократичного „Діла“ (В.) може вказати лише на такі успіхи укр. парлам. клубу, як дневний порядок, котрий він вважає „вислідом української опозиції“, а іменно, що єї заходами спінено подало предлоги про пошесті перед кінцем літої сесії і сам закон явив ся тепер знов на дневний черві осінньої сесії. А другим таким приданім уважає сей дописець, що представник укр. клубу не згодився на нараді клубових предсідників на відослане бюджету до комісії без першого читання, і тому почне ся перше над сим розправа в палаті. Однак чи ті чисто формальні успіхи принесуть рускому народові який хосен, про се можна що найменше сумнівати ся.

При сій нагоді виступив віденський дописець „Діла“ вельми різко проти давних своїх союзників, соціал-демократів задля того, що они навіть згоджувалися на нараді клубових предсідників на відослане бюджету до комісії без першого читання і зазначув, що „Лишній репрезентант українського клубу сутичивається такому зведеню парламентаризму до абсурду і наслідком його протесту перше читання бюджетового предложення таки будемати. Найлютішим оком дивились при тім на нашого репрезентанта патентовані „оборонці парламентаризму“ — соціальні демократи“.

Вельми стежіцько, як п. В. висипав ся проти давних союзників, на котрих наші народні демократи і радикали покладали такі великі надії в своїх парламентарних змаганнях. Ось що пише про них п. В.:

„Тут слід би спеціально приголомити на вічну пам'ять фарисейство і зле масковане ординарне хрунівство „одинокої принципіальнії“, „одинокої парламентарної“, „одинокої опозиційної“ партії. Як соціальні демократи закидували хрунівство, коли они помагали ломти обструкційні пориви інших сто-

ронництв, коли они помагали правителівнім предложенням в хвилях, коли правительство грозило відроченем або замкненем парламентарної сесії і задекретованем бюджету параграфом 14-им, то соціальні демократи все заявляли, що они се роблять на се, аби „ратувати парламентаризм“. Соц. демократи все торжественно заявляли, що критика бюджету, що критика і контроля державної адміністрації, яка є можлива тільки при буджетовій дебаті, є найважнішим і найсвятішим правом парламенту, є „основою парламентаризму“. Тому то соціальна демократія „ніколи“ не резигнує з права критики бюджету і „нікому“ не позовить унеможливити її критику.

„Бідні соц. демократи не предвиділи, що виконуване сего основного права парламенту буде колись правителіству не вигдне. Они рапорт зрезигнують з того права, про яке від 1907 року ломлячи обструкцію з таким патосом декламували і скрещочу зубами чуючи, що якась „менше парламентарна і менше демократична“, ніж они, партія, станула в обороні сего права і в обороні парламентаризму.“

Завели ся отже наші народні демократи і радикали на вільнодумстві і конституційні правовірності соціал-демократів і се не вперший раз, хоч тоді, а вже минуло сума п'ять літ, як ми відряджували руским послам глядіти опори в соціал-демократах, той сам дописець народно-демократичного дневника або інші його товариші підіймали нас на глум, докорювали нам хрунівством і іншими пріличностями. Треба було аж того, щоби соціал-демократи їх самих окликнули „рускими хрунівами“, щоби противізили ся і отямилися, що там не мають чого сподівати ся помочи.

Такий сам досвід зробили наші послі в з німецькими вільнодумцями, на котрих поміч

виходить у Львові що дні крім неділь і руских субот 5 год. по полуночі. — Редакція, адміністрація і експедиція „Руслан“ при ул. Хмельовського ч. 15, II поверх. Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише з попередньо засторогу.

Рекламації лише неопечатані в вільні від порта. — Оповістки звичайні приймають ся по цні 20 с. від стрічки, а в „Надії“ 40 с. Подяки і привати донесення по 30 с. від стрічки

покладали ся у важких справах, між іншими в справі університетській. А тимчасом в найскрутніших хвилях для наших послів не піддержалі їх ані зживоділі вільнодумні віденські часописи, ані також послі, але таки осуджувані, і висміювані народно-демократичним дневником християнськими сусільниками і їх дневником „Reichspost“.

Може хоч після таких сумніх досвідів дійти до переконання, що наша рада була щира і в інтересі добра руского народу.

Орест О.

На тему провінціональної преси і організації.

Рік 1912. можу назвати трохи щасливішим від попередніх — в напрямі розвитку і руху провінціональної преси. Безперечно вносить можна, що народний ґрунт, протягом кількох послідніх літ, трохи лішче спрavedно, прибуту й заскорузлу землю глибше зрушено, зроблено більший доступ съвіжого воздуха від внутрішнього — з від непромокаючої поверхні — душного сопуху трохи звільнено.

„Ми, там і там“ — проголосила з початком сего року Українська преса про появу поодиноких провінціональних часописів. З появою інших прийшла на съвіт і місцева часопис для Лемківщини „Підгірський Дзвін“ *)

Не запевняю але думаю, що ся послідна коли не була, то що найменше повинна бути для всіх найцікавішою появою,

*) Тепер виходить в Новім Санчи ул. Ягайлонська ч. 270. — О. О.

— Чорні клявіші. Як хочеш — кажи. Їх небогато.

Я взяв з єго рук щипці і сухо сказав:

— Ні, не треба.

— Чому? Я радо тобі зроблю отсу дрібну товариску прислугу. Не вяжи ся. Я по дякував. Треба було немало заходів, щоб приборкати єго розбуджену енергію. Сам він уважав сей день позмарніваним, бо єму вдається відкрити кніт в резервоар лямпи і ви вабити камфорою пляму в аксамітній капі.

* * *

Недавно тому прибіг до мене і від порога став збентежено кричати:

— До тебе не додавонити ся!

— Хтось відірнав дзвінок. Прикличу монтера і кажу запровадити електричні.

— Приятелю! І ти се говориш мені? Мені, вродженному електротехнікові.. Хтож тобі запровадити дзвінки, як не я..?

На очах у него блашили слізи щирої радості.

— Усатов! — сказав я понуро. — Ти брив мене і після того мусів я кликати двох лікарів. Строй пляміно і треба було взвівати стройеля, столяря і політурника.

— Ах! Ти кликати політурника?

— Він зняв сурдук і, не слухаючи моїх заміток, засукував рукави:

— Глаша! Іди і купи триціять аршинів дроту. Іван! біжи до електротехнічного магазину на розі і принеси два притиски і два дзвінки „двійного давлення“.

Аркад. Аверченко.

Спеціяліст.

Я не міг би назвати єго нездаро... Але у него було кождо хвилі тільки дивного і дивного вітхнена, що се мороцило і лякало всіх... А при тім був він добрій і се виходило побігано. Услідливий, уважливий — а се знова прямо через половину вкорочувало жите єго близніх.

Доки я не хіснував ся прислугами того дивного чоловіка, я високо поважав єго. Усатов усю знат, усю міг зробити і на всіх за клопотаніх і зневірених дивив ся з почутем таємного призирства і жалю.

Раз кажу я:

— Там до біді! Фризиерні позамікані, а мені треба би обголити ся.

Усатов глянув на мене здивовано.

— Так сам обголи ся.

— Не вмію.

— Що кажеш? Така марниця. Хочеш, я тебе обголю.

— А ти — умієш?

— Я?

Усатов так усміхнув ся, що мені стало соромно.

— Отже, прошу.

Я привіс бритву, простирав і сказав:

— Зараа принесуть міло і воду.

Усатов здивив плечима.

— Міло — упереджене! Фризиери, мов авгури, роблять те, в що самі не вірють. Я обголю тебе без мила!

— Алеж се, мабуть, буде боліти.

Усатов злобно усміхнув ся.

— Сідай.

— Бритву треба тримати не за черенки, а за насаду вістря.

— Так. Але остаточно се не так то важне. Сиди тихо.

— Ой, — крикнув я.

— Нічо, нічо. То скіра не привикла.

— Мій мілій. Ти її стягнеш, нім она привикне. А до того, мені щось тече по бороді.

— То кров. Лишимо її, аж присохне, а зайдемо ся другим боком.

Він пильно заняв ся другим боком. Я стогнав.

— Чи ти все так стогнеш при голеню? — спітав тривожно.

— Ні! Ал

Чомуж? — спітав дехто.

Бо дивом ся! Там де ще вчера голосила москофільська компанія, що руский народ на просторі кількох повітів в західній часті Галичини мусить (sic!) сchezнути з лиця національного ґрунту; там де гурток лемківського народу — під впливом русофільської преси і книжок — вже стояв одноко ногою в багні країної деморалізації і нужди а молодше по-коліні було позбавлене майже всяких національних і релігійних почувань; там — де москофільська гідра, той русофільський вампір, галапас вигрів і вилася коштом руского поту і крові до несхочу, — там однак видно, що той народ ще теплий, має в собі жите і силу, що він будить ся, протирає очі, встає, скидає з себе накинений бруд, чистить свою душу від несъвідомих народних прогріхів, — а російським емісарам і агентам дас відправу, відправу рішучу в прощальний поздоровом: «до побачення на страшнім суді!»

Під ту хвилю — коли збаламучений й захурений народ почав, як не в цікавості, то в конечності, притирати заплакану й засмущану шибу своєї темної хатини і дивити ся на ясний сьвіт, — появя місцевої часописи для Лемківщини була потребою конечною, необхідною, щоби на її сторінках, стовицях виповісти волю, зазначити національне „вірую“ того народу. Потреба було окремої, осібної часописи, котра своїм змістом вказала вихід з того темного ліса, ясно вказала на підпольну, злобну роботу московських яничарів і зрадників руского народу в хосені варварської Росії; треба було свого рідного письма, в котрім читав би Лемко свою несфальшовану історію, традицію; читав з національною гордостю про „красно устроєну руску землю: велики городи, дивні села, монастирські вертогради, золотоверхі domi церковні, грізних князів, чесних бояр, многих вельмож і горде війско!“

Ту повинність, патріотичну чесність зглядом свого народу словнє людана, що силою своєї енергії і волі, силою власного кошту, підняла ся пустити у сьвіт — по своїм силам — перші скромні числа „Підгірського Дзвона“.

І вийшли в щасливу годину. Як суха губка не втягає воду, так на піснім національнім ґрунті розійшлася своя руска правда. — Голодна лемківська братия той правди. Давно, бо давно чула она свою правду — так подавно, що й забула вже про неї. Забула, бо під впливом насильної деморалізації, зі сторони русофільської фракції, визуто народ з єго найсъвітіших національних і релігійних почувань; письмом і словом позбавлено єго почуття народного достоїнства.

Тої гангрини занесла у наш западний кут і лихії слави „блому цареви“ наробыла горстка звироднілих людців і очайдухів, котрі постановили „ні орати, ні сіяти“ а за свою брудну і огидну деморалізацію — жити

відпадками зі столів російських націоналістів; гурток звихнених і на все упавших бандітів і з розпусту вигнаних „шкільників“, котрих съвідомі населенці села в одній хвили закидали і придусили шапками.

Та і на Лемківщині в короткім часі ока-зув ся, що русофільський лілпют не є в силі, в змозі здергати розвій, спинити похід українського велітів, бо на хвилю задурений народ починає вже рушати ся та призивати помочі, щоб єму підпомогти, счасті єго від русофільського насильства. В парі з сим відрядним проявом нашого народу іде рівночасно перегорожене москофільських плянів. Російські емісари і агенти зачинають дізвавати великої розчаровання і невдачі, опісля страшного погрому.

Такі можна зауважити у нас зміни, та-кій у нас радикальний оборот на Лемківши-ві, оборот, що вже нині заповідає съвітлу по-біду збаламучених Лемків над русофільською гідрою. Она вже стиснена там, де найбільш боляче. Ще лише трохи сильніше стиснута, а она вже обезсилена.

На тій дорозі вже стоїть наша справа. А ти, українська суспільність, так мало коли про се довідеш ся; мало коли читаєш письмо від своїх країн; не долітає до тебе голос „Підгірського Дзвона“. Ти так близько твої області, а така байдужна супроти великої подїї. Ти так як та струна: лише тоді відізветься — коли її порушити.

(Конець буде).

Просимо домагати ся „Руслан“ по всіх реставраціях, каварніах, торговлях і приєднувати нам нових передплатників в кругах своїх знакомих.

З державної ради.

Засідане палати послів почало ся вчера кілька мінут по 11. год. В хвили, коли входили до салі члени кабінета, ческі радикали кричали: „Геть з Гохенбургером!“

Предсідник присвятив посмертну згадку пос. Шлінгерові, по сім відобразив посолську присягу від двох нових послів.

Міністер-предсідник гр. Штіргк представив нових членів кабінета міністра торговлі Шустера і рільництва Ценкера. В тій хвили ческі радикали почали знова кричати „Abzug Hohenburger!“

По відчитаню внесків і за питів уділив предсідник голосу міністрові Залескому, котрий предложив бюджет на 1913 р.

Міністер скарбу Залескій, предкладаючи бюджет на 1913 р., виголосив експозіт, в якім звернув передовсім увагу палати, що бюджет переїшов третій міліард; виказав відтак цифрово, що задовжене держави зросло о 134

простого інструменту всюю силою своєї пористої, дикої душі...

— Заберу єго з собою, — заяви він. Може щонебудь зроблю.

І дійсно зробив.

Привязав дзвінок до висічої лямки, безпосередно потім відірвав лімпу від стелі і обнавив мого маленького синка горячою зукою.

* * *

Недавно, будучи в однім товаристві, підслухав я розмову Усатова в худою, ко-стистою, хоровитою старою дамою.

— Кажете, що лікарі не годні вилічити вас з перстарілого гостця? Не дивую ся...

На жаль тепериння медицина, се синоїм ширяльства.

— Що ви кажете?

— Виєвнію вас. Вам повернути ся до мене, лішшого спеціяліста від гостця не найдете.

— Поможіть мені, батечку.

— О.. Мушу вам сказати, що спосіб лічення дуже простий: щоденно ванна в тепло водовою... степенів так на 45—50... Ранком і вечором по ложочці брунівницького зіля на кістяків виварі.. або ще красше по два порошки ціянкалі, так чотири кільо. Перед обідом прохід, три до чотири квадратові верстви, а вечором встрикнути нафтальну. Ручу вам, що за тиждень вас не можна буде пізнати.

* * *

Але єму все ж таки було жаль розлучати ся з дзвінком. Він привязав ся до того

міліони, а правительство з уповажнення на затягнені позички 410 міліонів скористало доси лише до квоти 134 міліонів. Підчеркнув, що старав ся запотребоване кредиту по змозі зменшити і зарадити зростови державного довгу.

Дальше вказав міністер на сталий зрист державних доходів, який дозволяє висше опинити і доходи на слідуючі рік і підчеркнув з написом, що вісі сподіються ся і то на основі зовсім узасаднених спостережень, що удачається подій на Балкані обмежити до нинішньої області, на якій відгривають ся.

Відтак заявив бесідник, що в бюджеті на 1913 р. не постарано ся ще о покрите надзвичайних кредитів для війска і маринарки — і в тім дусі поставити ще бесідник відповідні внески під час бюджетової розправи. Стверджив відтак, що зовсім безосновні були розповсюджені в літі чутки що до обмеження поодиноких буджетових позицій. Сума переказана по-одиноким міністерствам на покрите їх власних видатків в 1913 р. є в порівнянні з мин. окою 61 міліонів, се в 3-02 проц. більша. Найбільша підвиженка є в міністерстві просвіти, в цілі заспокоєння культурних потреб.

При кінці своєї промови згадав міністер, що рільництво в серпні і вересні з причини лихії погоди мало загально добре життя, а лише в поодиноких околицях, особливо в Галичині і на Буковині з причини дощу дуже житва утерпіла.

Вкінці під час бесідника конечність пологоди бюджета, щоби усталася вкінці звичайна практика президійних заряджень. Правительство буде всіми силами підтримувати по-лагоду бюджета. До всіх сторонництв звернув ще бесідник з заявом, що подбали о скору полагоду бюджета.

По промові мін. Залеского перейшла палаха до дальшої розправи над законом про пошесті.

Промовляли пп. Найман, Ержабек і Лясоцкий, який домагав ся відслання предлоги до санітарної комісії в цілі деяких змін і доповнення, тому що не узглянув она хороби легких і полових недуг, та накладав велики тягарі.

Міністер внутрішніх справ бар. Гайдель

відів дівнів, що предлога не накладав на населені нових тягарів, лише приносить пільги, спротивив ся внескова п. Лясоцкого, бо непримите ріввало би ся відложение цілої справи і просив о принять предлоги.

Між запитами находит ся запит п. Пернерсторфера в справі занепокояння прилюдної опівні небезпекою війни. Питає, чи правительство зволить відповідно вілунти на спільне правительство, щоби Австро-Угорщина з причини балканської справи не вмішала ся під ніякою умовиною в війну, щоби управильне відносин на Балкані оставил балканським народам і в кождім випадку удержали мир і чи втихомирить населені заповіненем, що міровий характер Австро-Угорщини не зміниться. На сім скінчилось ся засідане, слідуюче.

Війна на Балкані.

Daily Telegraph приносить сенсаційну але мало імовірну вістку, що болгарська армія здобула Кіркілессе, відтама сполуку між Адрианополем і Царгородом, спіймала в полон 20 тисяч (!) Турків і здобула велику скількість амуніції і припасів поживи.

Віденські дневники одержали рівнож та-ку телеграму від своїх дипосцив в Софії, але й додають увагу, що треба почекати на по-твірджене сих вістей, бо звучать они величні неімовірно. Кіркілессе в кріпості, здвигеною при помочі німецьких офіцірів інженерії і має що найменше сю витрвалість, що без тяжких армат і машинових карабінів годі єї здобути. Є майже виключене, щоби Болгарі могли приташити тяжкі армати під Кіркілессе. Є се неможливе з огляdom на час, обставини і та-мощні дороги.

Die Zeit стверджує, що біля Кіркілессе кипить й далі за візит та-їй. Reichspost одержав від свого дипосци телеграфічне донесене, яке виявлює звідки взяла ся нечайно так могуча болгарська армія під Кіркілессе, що могла занести се укріплена місто. Дописець Reichspost доносить що в останній хвили болгарська армія за почином генерала Савова змінила нагло на-прах походу на Адрианополь, іменно в сей

способі, що лише з дивізії помашерували пря-мо до Адрианополя, а 9 дивізій двинуло ся проти Кіркілессе. І там власне зачала ся битва. Сей тактичний маневр, переведений в таїні, вияснивши ся, в який спосіб Кіркілессе могла впасти в руки Болгар; вияснила би рівнож опізнене маршів болгарської армії, незрозуміле доси ширші публіці на підставі скінчів вістей, що продістають ся з Балкану. Можна здогадуватись, що Болгарія, держучи в таїні руhi війск, аж вчера позволила доносцям донести про сей рішучий зворот.

З Софії доносять до Ліондону, що кріпости в Чермен, які лежуть о 16 кіл. на півдні від Мустафа паші, здобули Болгари приступом на багнети. Друга болгарська армія вночі з суботи на неділю заняла одну з кріпостей біля Адрианополя. Адрианополь є тепер окружений з півночі від Чермен і також від Кіркілессе. Оба крила болгарської армії старають ся получить над Маріою на півдні від Адрианополя. Се означає, що Болгари беруть в два огні турецьку армію.

Times доносить, що при заняті Тамрушу мусли Болгари звести дуже завзяту битву, хоч мали перевагу над Турками, бо розпоряджали артилерію, а по стороні турецької була лише піхота. Коли Турки уступили зі своїх становищ, напали на них Помаки, хоробрі болгарські племена.

Болгарське військо посунуло ся вчера вперед і заняло горішній біг рік Берганаці, Струми і Мести. В битві біля Джумая дня 18. с. м. здобули Болгари 3 армати, припаси амуніції і піймали в полон 140 Турків. В Мегонії підвали ся дві турецькі компанії. Магометанські Болгари витали військо як братів і видали оружі. Болгарська армія обсадила та-ж Дулєн в області Кірджалі, де здобула хоругов, 265 скринь з набоями, 80 мавзере-ських карабінів і зловлено 45 Турків в полон. Турка втекли з поля битви. Місто Кірджалі піддалося. Болгари зловили турецкого майора з віддлом. Після несправдженіх ще поголосок болгарське військо дістало ся між твердині Адрианополь і Кіркілессе і розлучило обидве болгарські армії.

Так отже Болгари горою. Але й Турки не дармують. Wiener Allgemeine Zeitung оголосув депешу в Софії, датовану з пятниці минувшого тижня. Депеша стверджує, що Турки висадили в воздух цілий транспорт болгарського війська над границею. Був се 16. полк піхоти, який втратив 2.000 людей.

плягіява, посунула ся аж до Рацькі і звела в околиці Нового Базару завзяті битви. Зачувати, що ворог числиль 40 Альбанців і 10 відділів пізамів з 4 батеріями. Однієї рано третя армія підняла енергічну офензиву, прогнала ворога і посунула ся до Малого Косова. Ворог цофнувся скоро. Користні відомості надійшли рівною про операції армії над Ібром, котрої передна сторожа операє ся коло Сеніці. Всі турецкі бльокові доми занято. Головна квартира армії находит ся у Враніві, куди й удав ся король.

Після приватних турецких інформацій перешло сербське військо провал Огієво до долини Ляб, що лежить в віддаленісті 15 кільометрів від Пріштіни і машерув на се місто, яке находит ся в небезпеці. Вичікують борби з турецким війском.

Сербський урядовий звіт говорить, що третя сербська армія дійшла до Пріштіни. Одна колонна другої армії заняла Кратово, а друга колонна Кочану. Перша армія находит ся під Кумаповом.

З урядового чорногорського жерела запечують вісті про успіхи і побіди турецкого війска коло Подгоріци. Лише чорногорська армія відносилася досі побіді. В Тузі і ще другій місцевості піддалися осади, що разом числили 4 тисяч живіврів. Около 4 тисяч воєнних полонників з 60 турецкими офіцірами і комендантом в Тузі, поміщено в Подгоріци. Сей факт найкрасче перечить фальшивим відомостям про турецкі побіди. Побіди чорногорські, очевидно, були получені в величезними втратами.

„Vossische Zeitung“ оцінює втрати Чорногорців від початку війни на поверх 4000 людей. Коли зважити ся, що чорногорська армія може числити найбільше 35.000 людей, можна вже тепер говорити, що Чорногорці важко потерпіли. Крім того подія, що до 5.000 турецких полонників потреба рівною відповідної оружної сили, творить величезну трудність для Чорногорів.

З Подгоріци доносять, що операції чорногорської армії улягли на разі перерві. Головну чорногорську квартиру перенесено над озеро Скутарі. Приватні діяльність говорять, що Чорногорці не заняли ще Гусінє. Вчора вирушило з Подгоріци кілька батерій артилерії до Тарабош, де уставлено їх в кількох точках. Падав дощ. Князь Петро, якому король передав провід над новоутвореною бригадою в Бельцополе, удав ся вчора рано до Кунтніка.

До Подгоріци прибув австрійський відділ червоного Хреста; одна частина його остала в Цетині.

Найновіші вісти говорять, що Чорногорці знова розпочали операції коло Тарабош. Король виїхав до Рекі для відвідання районів.

На грецько-турецкім пограничі кипить борба. Коло Еляссон полягло 1.500 Греків. За те на інших точках Греки побіджують. Греке військо заняло в Епірі височину над Грібовом і горами Ксеронуї. Коли греке військо заняло Діскату, Турки втікли (!!) в переполоху до Серфіджі. Греки здоганяють їх.

„Daily Mail“ доносять з Атен: Турецкий фронт в довгий на 28 кільометрів від Метаксі аж до Лібарді. Сильні дощі не позволяють Грекам на уставлена тяжких армат.

З Атен доносять, що про битву під Еляссоном брак подробиць. Здає ся, що відомість про здобуте богато турецкими арматами впередвчасна. Греки мали 2 літаки, які повнили відівнюючу службу. Сі ствердили, що Турки цікуються Греками спімали 1 (!!) живіврі, якого Турки забули (!!) взяти з собою (чи се не кінни? — ред. Ресл.) і серед великої радості завели до головної квартири. Греки виїхали біля Катеріни 4 баталіони на сушу.

Атенська Агенція доносять: Вчора о год. 3. рано 500 греких живіврів висіло на сушу острова Лемнос і по короткій борбі з добуло столицею острова Кастро і вивісіло греку хоругов. Трохи офіціїв і 42 турецких живіврів взято в полон. Адмірал Кунтурютіс видав проклямацию до населення.

Турецкі дневники доносять, що Греки мали втратити під Еляссон 5.000 (?) людей.

Місцевину Буздінові біля Ріштовац зачинає трома сербськими швадронами кінноти, відобрали турецке військо. Сербів побито на голову. Лівія відвороту Сербів в напрямі Пріштіни має бути відтата. По кількох кратних приступах мали також Турки відбрати Бельцополе від Чорногорів.

Останні вісти доносять, що битви коло

Варні прибрали величезні розміри. Бомбардування міста турецкою ескадрою не зробило вправді великих шкод, але турецка ескадра висадила біля Варні військо в силі 4.000 людей на сушу. Прийшло дозволяти борбі з болгарською залогою, що виносила поверх 8.000 людей. Турецкий відділ повернув під охороною артилерії знова на кораблі. Місцевина Каварна представляє купу звалищ. Префект Констанци доноситься до Букарешту: турецка ескадра бомбардувала однієї від півночі до год. 8. рано болгарський порт Каварну. Одну з веж і морських ліхтарень знищено. Магазини збіжа в Каварні спалено. Населене Каварни утікає в глубину краю.

НОВИНКИ.

Календар. В четвер: руско-кат.: Філіппа діяк.; римо-кат.: Рафаїла. — В п'ятницю: руско-кат.: Провіа; римо-кат.: Криспія.

Преосвіть. Епископ др. Хомишин виїхав в діцезію.

Нарада буковинських соймових послів. Під проводом голови клубу пос. М. Василька відбулося вечериом дня 20. с. м. і черновецьким „Народним Домом“ нарада буковинських українських соймових послів. На нараді ухвалено заяву признання подяки пос. Василькові, дальше предсідниками краю гр. Меранові за свою старанну коло заспокоєння потреб населення і маршалкові бар. Гормузакі за безсторонній провід соймових нарад. Нарада зложила рівно ж подяку польському, жидівському і румунсько-дідичівському клубові за солідарність з українським клубом. Зате ухвалено відверти закінчення соціалістичного посла Гавришука.

Воєнні ферменти в Росії. „Славянське Благотворительне общество“ видало банкет в честь болгарського міністра Лютканова, який в своїм тоасті сказав: „Балканські Словянини ведуть тепер дальше діло, започатковане Росією. Солідарність балканських народів є дуже сильна, отже надію ся, що поборемо всі трудності. Поміч Росії буде потрібна аж після війни, коли виринуть дипломатичні трудності. Лютканов закінчив тоастом в честь царя. Заграво російський гімн і підношено оклики в честь царя. Інші бесідники висловлювали симпатію всій верству російського населення для геройської борги словянських народів з свободою. Зазначувано, що треба відріжнати урядову Росію від людової. Людова освободила Словянин, а урядова підписала берлінський договір. Людова знає, що не вистарчав симпатизувати, треба також „усунути нечесті руки“, які стараються позбавити Словянин овочів побіди.

На таких дипломатичних, хоч многозначучих пансловістичних юдженнях до війни не кінчиться. В Петербурзі і богато інших містах розкинено в сотках тисячів примірників відозву, що нахабно напастув Австро-Угорщині: „Австро-польсько-мазепинський заговорів бажає перевести в діло свої протиросійські пляни. Поляки приготовлюють революцію в Королівстві польському, на Волині і Україні — і хотять створити польську дереву під скіптом Габсбургів. Як претендента до польської корони називають архікін Карла Стефана з Живця, який, щоби приподобити Полякам, навчився польської мови, а дочки видав замуж за польських магнатів. Рівно ж має бути створена альбанська держава під скіптом Габсбургів. Росія не може позволити на здійснені сих австро-польсько-мазепинських плянів і мусить виступити до оружної борби. Російський народ — кінчить відозву — домується війни з Австро-Угорщиною. Найжіє Росія і наші балканські брати! Проч з Австро-Угорщиною!

Стилізація і аргументи сеї відозви не відійшли не без раций згадувати ся, що уложили їх на коменду російських кругів галицьких русофілів, ті самі русофілі, якіх організація галицький краєвий виділ щойно нагородив за допомогою 11.000 К.

До якої степені опанувала російських чорносотенців горячка війни з Австро-Угорщиною, показує найкрасше печать. Видумує ся найфантастичніші брехні єдино в цілі підсичування ненависті проти Австро-Угорщини. Класичний примір сего дає „Нове Время“, яке подає своїм читачам звістку, немовби минувшого четверга прибув incognito до Відня німецький цісар і

відбув з нашим цісарем конференцію, щоби віlinutи на него в миріві дусі. Конференція — пише „Нове Время“ — не принесла успіху, бо воєнні приготування (?) в Австро-Угорщині тривають даліше.

Ціла ся авантурна вістка є очевидно видумана. „Neue Freie Presse“ стверджує, що цілій світ знає мирові змагання цісаря Франца Йосифа, який в останніх днях кількаразово при ріжких нагодах ясно підчеркнув свої мирові змагання, очевидно в тій цілі, щоби про них довідався світ.

Додамо, що віденським дописцем „Нового Времені“ є один з під стягу „Прикарпатської Русі“.

обж. о. Порошиновича. Обжалованій зінав в польській мові незвичайно широко, оприлюднюючи заміта акту обжаловання. До вини не почувався ся. Єго зінавання заняли всю передпополудневу розправу і мимо сего не можна було вичерпати величезного матеріялу, який називався акт обжаловання. Дальше переслухання обжалованого відбувається ся нині.

— **Стан здоров'я проф. Кадия.** Проф. львівського універс. др. Кадій занедужав оноді на закажені крові при бальзамовані тіла пок. маршалка гр. Баденського. В стані його здоровля наступило тепер погіршення. До закаження прилучилося запалення легких.

Оповістки.

— **З просвітної діяльності.** В неділю дня 27. с. м. відбудеться о 3. год. по пол. в Миколаєві над Дн. в салі магістрату просвітно-економічне віче; вечером о 7. год. відіграють члени аматорської дружини чит. „Просвіти“ драму „Ой не ходи Грицю“.

Жаука, умілість і письменство.

— **Твори Квітки Основяненка.** Видані харківським повітовим земством твори українського письменника Квітки-Основяненка, під редакцією професорів А. А. Петебі і М. Ф. Сумцова дали земству 5.287 карб. 55 коп. прибутку. Сі гроші пішли на потреби школи ім. письменника на Основі. Крім сего, земство має ще в складі непроданих творів в томах та брошурах на 3.800 карб. 97 коп.

— **Нова книжка.** Відомий український бібліограф М. Комаров видав нову свою працю під заголовком: „Вінок Т. Шевченкові із віршів українських, галицьких, російських, білоруських і польських поетів“. Се чимала книжка на 324 сторінках, з примітками й поясненнями М. Комарова.

— **Переклад „Богдана Хмельницького“ М. Костомарова.** Готовується до печаті переклад відомої монографії Миколи Костомарова „Богдан Хмельницький“. Власником літературної спадщини Костомарова є „Літературний Фонд“, до якого за дозволом на український переклад звернулося одесське видавництво „Сніп“ і сей дозвіл одержало. Український переклад зробив М. Уманець, автор російско-українського словника і перекладу „Тараса Бульби“ на українську мову. (В перше був сей переклад печатаний в Рус. Іст. Бібл. Ол. Барвінського).

— **Українська книгарня в Петербурзі.** Давно вже петербурзькі Українці відчували потребу своєї книгарні. Українців в Петербурзі є мало не сотня тисяч; в тут і кілька українських товариств; богато молодіжі що року приїжджає до висших спеціальніх школ столиці і не має до тій молодіжі остатується тут на все по скіченню школ. І все те досить широке громадянство петербурзькі відчуває велику незручність, коли треба було української книжки, бо на виписку з Києва марнувалося богато часу та й таки даремно переплачувалося на пересилку в обидва кінці — і гроши й книжки. Тепер в Петербурзі, на Василівському остріві (третя лінія, д. 24) відкрито „Українську книгарню і базар“, де можна найти всі українські книжки, а також промислові вироби в українському стилі — ткацькі, ремісничі, дерев'яні. Бажано було би, щоб наші видавці звернули увагу на нову книгарню і давали їй можливість у свій час набувати усі наші книжкові новинки.

— **Книжка про мед.** Одеске видавництво „Діло“ випустило книжку Сергія Павленка „Божолайний мед — здоров'я“ в передмовою д-ра І. Луценка. Книжка продавається і роздається одескою книгарнею „Діло“, яка одержує великі партії будякового й грецаного меду з Полтавщини від пасік Ю. Шенхухина в золотоношському повіті.

Просимо відновити передплату.

Всячина.

— **Кілько амуніції треба на одного чоловіка?** Всіна Чорногорців з Турками дала привід одному фахонцеві заняти ся питанем, кілько треба зужити куль під час новочасної війни. Отже, як виходить, треба дуже великого чи-

сла стрілів, щоби одного вояка убити, або зробити його неспособним до бою. Фаховець сей Г. Молі, бере як примір бій в вузній Кірюшо під час російско-японської війни. По російській стороні боролося 17.500 людей, які розпоряджали 54 полевими арматами, 77 арматами до облоги, 10 мітрайзесами, одною 202-мілім. і одного 152-мілім. арматою і п'ятьма машановими карабінами. Японці мали 35.000 людей, 198 полевих армат, 17 мітрайзес і 17 корабельних армат. Завзятій бій скінчився побідою Японців і такими стратами: Росіяни стратили 100 офіцерів 1.375 вояків, а Японці 133 офіцерів і 4.071 вояків. Росіяни зужили в бою 736.185 карабінових і мітрайзесових набоїв, 7780 куль з тяжких армат, а до цього нечислиму скількістю стрілів з полевих армат. Японці вистріляли знову оконо чотири міліони карабінових і мітрайзесових набоїв, 40.149 арматних стрілів, лів, та 6.100 стрілів з корабельних армат. Страти російського війска в бою виносили 334 прц. Коли на рахунок армат піде 18 прц. страт, а решта, т. є 82 прц. на карабінові і мітрайзесові стріли, то Японці, що вистріляли близько 26.000 кгтр. набоїв, мусили дати 151 арматних стрілів, щоби убити одного неприятеля. Такий самий успіх мали аж 3.300 карабінових і мітрайзесових стрілів. Росіяни зужили амуніції значно менше. Пересічно 10·4 арматних або 214 карабінових стрілів випадало у них на усунення одного неприятеля.

— Виборець перед 120 роками. В часописі „Le Correspondant“ оголошує Омелян Гізелін ось який цікавий лист виборця з 1792, висланий до посла його виборчого округа. Лист сей доказує, що не лише тепер, але та-кож і тоді обтяжували виборці своїх послів найріжнішими домаганнями і просбами. Згаданий виборець пише в своєму листі: „Від двох місяців я залишився ся, любов моя росла з кожним днем, так, що я рішився подружити ся з моюлюю. Є се людина у всім достойна поваги, а свою вдачу і ріжними гарними прикметами певно мене ущасливить“. Потім вступу просить виборець, щоби посол закупив і прислав єму такі речі: „60 ліктів стяжок в ріжких красках, після вашого смаку, 60 ліктів рожевих стяжок, синих і фioletетих стяжок для дівчат, які брати муть участь в весільнім съяві, 6.000 голок, 36 пар рукавичок — з тих 24 для жінок, китицю в білих рож, одну пару чорних шовкових, дамських панчіх, одну пару скарпіток і перед до сорочки після останньої моди в ціні від 18 до 20 лір“. Не знати, чи посол се виконав.

— Діні звірі в службі чоловіка. Вже від найдавніших часів навіть диких звірів держали часто усякі люди у своїх хатах в роді домашніх звірят. Серторій, в часі своєї подорожі по Іспанії, волів їздити повозкою, за пряженою оленями, замість коней. Сенека описує, що в палацах римських цезарів і патріциїв медведі, леви і тигри гуляли свободно в дорогоцінних нашійниках, прикрашених барвним, дорогим камінем і з гравіями, посипаними золотим порошком. Ще перед царствованням Августа, який ховав у себе освобождений тигр, їздив триумвір Антоній по улицях Риму двоколесницею, запряженою двома львами.

Імператор Доміціян мав такого освобождного льва, який на даний знак лишав добичу, ледви доторкнувшись до її. Кракалля не лише усюди ходив зі своїм Аціном, але спав з ним навіть в одній постелі і її при однім столі. Геліогабал їздив возом, запряженим до львами, то тиграми, а в часі найрозкішніших пирів приказував впукати до салі, де відбувається пир, на превеликий страх гостей, львів і освобождених леопардів. Коли ж гости попили ся, він замикав їх в кімнаті і лишав їх там до часу, аж они пооствережували ся в присутності звірів. Їх невисказаним жахом при пробудженню він дуже любувався.

Вкінці як в Греції, так і в Римі гадюки були на стільки освобожденими „домашніми звірятами“ що жінки клали вужів спати разом з дітьми до одної постелі. У цісаря Тиберія була гадюка, яка поживу брала з рук.

— Нові рефлектори. Від кількох літ введено вже в арміях уживаються рефлектори, будь то в цілях перевірки в очі області, по якій маєти військо, будьто в цілях віднайдення ворожих становищ. Однак вожене з собою рефлекторів і потрібних до їх примінення машин є для ар-

мії досить невигідним; до цього ще съвітло рефлекторів не може добре освітити загублену обlasti. Щоби сему зарадити, почали уживати від якогось часу т.зв. съвітливих пістолетів, які служать до викидування съвітливих гранат. Гранати сі через 8 до 10 секунд розбіскують сильним съвітлом (оконо 3.000 съвітчик) на просторі менше більше 500 метрів. Сим чином власна армія остас в темряві і освітлює ся лише означені точки, про які розходить ся. Недавно сему почали примінювати съвітливі гранати також в воєнній мари нарці. Розуміється, що будову гранат мусили примінювати до змінених умов. Гранати, які містять в собі ладунок карбіта (звісний матеріал до витворювання ацетиленового съвітла), вистрілює ся на поверхню моря. При стрілі з поверхні води, куля трохи занурюється, вода доходить до нутра, витворює ся ацетилен, який запалюється автоматично завдяки окремому приладові. Стрільно плаває по воді, а поломін о силі менше більше 3.000 съвітчик може горіти коло одної години. Сила, з якою вилітає стрільно, може бути дуже значна, а заряди маринарки, які ведуть проби в напрямі нового винаходу, надають ся, що найдуть в нім осібний успішний середник, при помочі котрого могли би зінівчичної ненадійну появу ворожих кораблів під час нічної темряви. Недавно почали ся в Монахові проби в військовим карабіном, який викидає съвітливі кулі. Доси не стверджено однак ще остаточно практичності цих кул.

Телеграми

з дня 23. жовтня.

Білгород. Серби по завзятім бою здобули Пріштину.

Царгород. Грецька кіннота коло Еллесони попала в турецький полон.

Міністерство війни є пересвідчене, що це нині вночі або завтра прийде до ріжного бою коло Адрианополя.

Царгород (ТКБ). Вчора перевезено з Малої Азії через море Мармара до європейської Туреччини кілька баталіонів резерви старших літ.

Берлін (ТКБ). Осередочний комітет німецьких товариств Червоного Хреста вислав амбуланси з лікарями до Туреччини, Греції і Болгарії.

Білгород (ТКБ). Вчера перед полуночю прибув тут перший транспорт 290 легко ранених. Населені витало їх з одушевленням.

Лондон (ТКБ). З причини війни від Балкан здергали тутешні корабельні товариства подорожі своїх кораблів до Смирни, Корфу, Царгорода і Чорного моря.

Паризь. Вчера розправляє Поянкаре з амбасадорами Німеччини, Англії і Росії. „Echo de Paris“ твердить, що вже доведено до по-розуміння меж державами в справі посередництва, коли змучиться ся одна з воєнних сторін, згідно фінансово вичерпав ся.

Берлін. Прусський сойм розпочав вчера наради. На початку нарад пошановано пам'ять покійного маршала Ефи.

Рим (Аг. Стеф.). Французьке правительство признало зверхність Італії над Лібією.

Астрахань (ТКБ). В однім з недалеких сіл номер на чуму лікар Демінський.

Сараєво (ТКБ). Вчера отворено боснійсько-герцоговинський сойм.

Бухарест (ТКБ). Прибув тут з Відня єгипетський кедиф і поїхав до Сінай до королівської родини.

Господарські, промислові і торговельні вісті.

Комунікат Краєвого Союза для збуту худоби з торгу у Львові дnia 18. жовтня 1912.

На нинішній торг зігнано: Волів 32 штук, бугаїв 8, коров 221, яловів 183, телят 189, бефор 221; разом 844 штук.

Плачено за метричний сотнар живої ваги т. є за 100 кг.: за опасові волі 90 до 100 К, за бугаї 90 до 96, за корови на варіз 70 до 86, за яловів 76 до 90 за телята 94 до 118. бефори 104 до 118 К.

На дніві осінні вічери поручачмо до читання нові видавництва:

1. **Наука про народне господарство.** Приступний виклад. Книга перша: Наука про продукцію. І. Куїшер. Переклав Микола Залізняк. Сторін 134. Ціна брошуров. прим. 1 К, оправл. в полотно 1 К 60 сот.

2. **Рільничі дослідження і проби,** роблені заходом Товариства „Просвіта“ у Львові на селянських господарствах в літах 1908—1910. Владив Сидір Кузік б. вандрівний учитель господарства при Тов. „Просвіта“ у Львові. Сторін 128. Ціна брошурованого прим. 1 К, оправл. в полотно 1 К 60 сот.

3. **З подорожі по Швейцарії.** На господарські теми. Написав Микола Товоридло, стор. 72. Ціна 50 сот.

4. **Український співник.** Владив Антін Гапяк. Сторін 144. Ціна 80 сот. 1 К, 1 К 40 с. 1 К 60 с і 2 К.

На початку пересилку кождої книжки належить долучити 20 сот. Рекомендація котштує понадто 25 сот.

Замовлення слати на адресу: Канцелярія Товариства „Просвіта“ у Львові, Ринок ч. 10.

447(5)

До АМЕРИКИ КАНАДИ

найліпше перевозити

Лінія Кунарда

у ЛЬВОВІ ул. Городецка 99.

Ціна перевезення кораблем 220 корон за дорослі особи разом з поголовним податком, а 120 К за діти понизше 12 літ з погол. подат.

Уважайте на ч. 99.

ВІДІЗД З ПОРТІВ:

Івернія з Триесту 29. жовтня.

Карпатія з Триесту 12. листопада.

Лаконія з Триесту 28. листопада.

З ЛІВЕРПОЛЮ:

Найкорші і найвелічніші пароходи на съвіті:

Люзітанія, дnia 26/10. 14/12.

Марітейнія, дnia 16/11, 7/12.

Накладом Piusverein-у появилися гарно виконані ілюстровані переписні листки з малюнками артиста-маліара Асмана, які представляють найбільше займаючі сцени з другої туруцької облоги Відіва.

Сі листки висилася

Kanzlei des Piusvereines,
Wien, I. Bäckerstrasse 9.

по 1К 60 с за серію (20 листків) разом з поштовою оплатою. Подінок листок коштує 10 сот. Замовлення належить висилати на висше згадану адресу.

Карпатія тов. обезп. на житі —
Заступство в Синявці, п. Башня дол. приймає обезпечення на житі, погани, від огню, граду, крадіжки і випадків. 94(238).

Рух залізничних поїздів

обов'язуючий з днем 1. мая 1912 р. після часу середньо-європейського.

Замітка. Поїзди поспішні означені грубим друком. Години нічні від 600 вечором до 559 рано означені підчеркненім чисел мініутових.

Відїзг зі Львова

з головного двірця:

3 Krakova: 2²², 5⁴⁵, 7²⁵, 8⁵⁰, 10⁰⁵, 1¹⁰, 1³⁰, 2⁰⁰\$, 5⁴⁰, 7²⁵†, 8²⁵, 9⁵⁰

* з Тарнова, § від 15/5 до 30/9 включно щодня, † з Мшани 15/6 до 30/9 включно щодня.

3 Підволочиск: 6¹⁰, 10³⁵, 8²¹⁶, 2²⁷, 2⁵⁰†, 8⁴⁰, 11¹³.

† до Красного, § від 15/5 до 30/9 включно щодня.

Do Черновець: 2⁵⁰, 6¹⁰, 9¹⁵, 9³⁷, 2²⁵, 3⁰⁵*, 6²⁸†, 7⁵⁸†, 11⁰⁰.

* до Станіславова, † до Коломиї. *) до Ходорова кожого попереднього дня перед неділею і съвіті.

Do Стрия: 6⁰⁰, 7³⁰